

Sygn. akt II K 818/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2019 r.

Sąd Rejonowy w Prudniku II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Tomasz Ebel
Protokolant:	st.sekr.sądowy Ewa Mróz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej -----

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2019 r., 21 lutego 2019 r.

sprawy

D. J. (J.)

s. S. i I. z domu B.

ur. (...) w G.

oskarżonego o to, że:

W okresie od 10 grudnia 2014r do 11 lipca 2018r w G., uporczywie uchylał się od wykonywania ciężącego na nim z mocy ustawy oraz wyroku Sądu Rejonowego w Prudniku sygn. akt IIIRC 268/2013 z dnia 8 maja 2014r. obowiązku alimentacyjnego na rzecz swojego syna K. G. (1) w kwocie 600zł miesięcznie, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych w wyniku czego naraził osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

tj. o przestępstwo z art. 209 § 1a kk

- I. uniewinnia oskarżonego D. J. od popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku;
- II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. P. z Kancelarii Adwokackiej w P. kwotę 619,92 zł tytułem kosztów nieopłaconej obrony z urzędu;
- III. na podstawie art. 632 pkt 2 kpk kosztami postępowania w sprawie obciąża w całości Skarb Państwa.

Sygn. akt II K 818/18

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. J. jest ojcem ośmioletniego K. G. (1), którego ma ze związku z K. G. (2). Wyrokiem Sądu Rejonowego w Prudniku z dnia 6 grudnia 2011 roku w sprawie III RC 190/11 oskarżony został pozbawiony praw rodzicielskich nad synem oraz zobowiązany do płacenia alimentów na jego rzecz w kwocie po 400 złotych miesięcznie. Powyższe alimenty, wyrokiem

Sądu Rejonowego w Prudniku z dnia 8 maja 2014 roku w sprawie III RC 268/13 zostały podwyższone do kwoty 600 złotych miesięcznie.

Oskarżony chciał regulować zobowiązania alimentacyjne jednakże nie był zatrudniony na stałe i z przerwami podejmował zatrudnienie na krótkie okresy. W 2015 roku oskarżony pracował w różnych okresach i z wynagrodzenia potrącano kwoty w sprawie komorniczej KMP 5/12 (z wniosku Urzędu Miejskiego w G. z tytułu spłaty należności funduszu alimentacyjnego). Wobec powyższego matka małoletniego pokrzywdzonego K. G. (2) zwróciła się do komornika sądowego o wszczęcie egzekucji komorniczej z tytułu alimentów, na poczet której w dniu 24 marca 2015 roku dokonano zajęcia wynagrodzenia za pracę oskarżonego. Prowadzona egzekucja nie była jednak skuteczna, bowiem oskarżony nie pracował i nie osiągał innych dochodów. W 2016 roku oskarżony nadal czynił starania o podjęcie zatrudnienia, jednakże napotykał na trudności ze znalezieniem pracy adekwatnej do posiadanych przez niego kwalifikacji. Ostatecznie podjął pracę na krótki okres do 16 lipca 2016 roku, a następnie od dnia 1 listopada 2016 roku. W toku prowadzonego kolejnego postępowania egzekucyjnego w sprawie KMP 39/15 (postępowanie w sprawie KMP 5/12 prowadzone jest równolegle) w dniu 8 sierpnia 2016 roku komornik sądowy dokonał zajęcia wynagrodzenia za pracę D. J. po czym z uwagi na brak zatrudnienia oskarżonego, pismem z dnia 30 listopada 2016 roku poinformował o bezskuteczności egzekucji. W momencie, gdy oskarżony ponownie podjął zatrudnienie komornik sądowy w dniu 14 grudnia 2016 roku dokonał zajęcia wynagrodzenia za pracę oskarżonego, i dokonywał potrąceń z wynagrodzenia za pracę oskarżonego, dokonując regularnego co miesięcznego potrącenia aż do października 2017 roku, kiedy to oskarżony w dniu 4 września 2017 roku wypowiedział umowę o pracę. Równolegle oskarżony w okresie od 11 września 2017 roku do 30 listopada 2017 roku podjął dodatkowe zatrudnienie na pół etatu, które również zostało objęte zajęciem komorniczym na poczet którego dokonano potrącenia w miesiącach listopad- grudzień 2017 roku. Początkiem 2018 roku wobec upływu okresu trwania dotychczasowych umów o pracę oskarżony ponownie pozostał bez pracy. Z chwilą podjęcia zatrudnienia w firmie (...) Sp. z o.o. w 2018 r. oskarżonemu ponownie potrącane są przez komornika raty alimentacyjne.

Małoletni K. G. (1) obecnie znajduje się w rodzinie zastępczej, którą od 24 lutego 2016 roku sprawują dziadkowie D. i D. G. (1). W okresie od 1 maja 2011 roku do 23 lutego 2016 roku rodzina korzystała z zasiłku rodzinnego, zaś od 1 października 2012 roku do 1 marca 2016 roku z funduszu alimentacyjnego. Obecnie rodzina nie korzysta ze świadczeń opieki społecznej. Otrzymuje świadczenie z programu 500+ oraz pomoc na pokrycie kosztów utrzymania dziecka z tyt. rodziny zastępczej w wysokości 694 złotych miesięcznie.

Oskarżony z uwagi na niską wysokość wynagrodzenia oraz prowadzone dwa postępowania komornicze wniósł o obniżenie alimentów. Wyrokiem tut. Sądu z dnia 22 listopada 2018 roku w sprawie III RC 185/18 powództwo zostało oddalone.

Oskarżony stara się również dokonywać samodzielnych wpłat do komornika. W sprawie niealimentacji przez oskarżonego toczyło się uprzednio postępowanie przygotowawcze o sygn. akt 1 Ds.1675/14 Prokuratury Rejonowej w Prudniku, jednakże zostało umorzone na początku 2015 r. na podstawie art.17 §1 pkt2 kpk.

Dowód:

zawiadomienie o przestępstwie - k.1-2;

odpis skrócony aktu urodzenia – k. 7;

zaświadczenia z listami płac – k.13-23,33,34;

pismo (...) G. – k. 11,12, 53,54;

kopia postanowienia umorzeniu dochodzenia - k. 62;

zeznania św. D. G. - k. 94-95;

dokumentacja komornicza – k. 24-30;

pismo komornika sądowego- k. 36;

karta rozliczeniowa - k. 37-38;

pismo PUP K.- k.42;

pismo MOPS K. – k. 43;

wyrok SR w Prudniku, o sygn. III RC 268/2013 – k. 55;

karta rozliczeniowa KMP 5/12 oraz KMP 39/15 – k.80-83;

świadczenia pracy – k. 100-104;

wyrok SR w Prudniku, o sygn. III RC 185/18 – k. 106-110;

dowód zapłaty – k. 35,111;

wyjaśnienia oskarżonego – k.94,112.

Oskarżony D. J. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i wyjaśnił, że płaci alimenty, które są pobierane z jego wynagrodzenia przez komornika sądowego (do dwóch spraw). Oskarżony wskazał, że w 2016 roku nie pracował, bo nie miał możliwości zatrudnienia i wówczas nie płacił alimentów. Dodał, że dokonywał również dobrowolnych wpłat na konto komornika.

Oskarżony z zawodu jest ślusarzem narzędziowym, jest kawalerem, posiada jedno dziecko w wieku 7 lat, bez majątku, utrzymuje się z pracy jako operator wózka widłowego w kwocie 1530 złotych. Nie był uprzednio sądownie karany.

Dowód: wyjaśnienia oskarżonego – k.94,112,59,68;

dane o karalności – k.51,

dane osobopoznawcze – k.52.

Sąd zważył, co następuje:

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwolił na przypisanie D. J. zarzucanego mu czynu określonego w art.209 §1 kk, bądź art.209 §1 kk ((w tym i w brzmieniu sprzed 31 maja 2017 r.), tj. tego aby w zarzucanym mu okresie uchylał się od łożenia na utrzymanie swojego małoletniego syna, a przez to naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach o charakterze obiektywnym, tj. orzeczeniach, dokumentacji komorniczej oraz pracowniczej oskarżonego. Sąd wziął i pod uwagę wyjaśnienia oskarżonego wskazujące na powody jego okresowego niealimentowania na rzecz małoletniego K. G. (1). Na podstawie tych dowodów Sąd ustalił w jakim czasie i jakie kwoty oskarżony przekazywał (bądź były mu potrącane z wynagrodzenia) na spłatę zadłużenia alimentacyjnego (sprawy KMP 5/12 oraz 39/15). Dowody te pozwoliły nadto, na ustalenie sytuacji majątkowej oskarżonego w zarzucanym mu okresie. Z dowodów tych wynika, że oskarżonemu nie można wykazać, że uchylał się od łożenia na utrzymanie syna K. G. (1).

Zgodnie z aktem oskarżenia czyn oskarżonego miał zostać popełniony w okresie od dnia 10 grudnia 2014 roku do dnia 11 lipca 2018 roku (w okresie trwającym od umorzenia postępowania o ten sam czyn w 2015 r. przez Prokuraturę Rejonową w Prudniku.).

Należy w tym miejscu wskazać, że obecna ustawa karna (od 31maja 2017 r.) przewiduje przestępstwa niealimentacji w postaci uchylania się od obowiązku alimentacyjnego (art.209 §1 kk) oraz spowodowania tym niemożności zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (art.209 §1a kk). Przepis art.209 §1 kk stanowi bowiem, że odpowiedzialności karnej podlega ten, kto uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. Wprawdzie na gruncie w/ w nowelizacji ustawodawca wyeliminował znamię uporczywości, jednak nie wyeliminował znamienia uchylania się do wykonania obowiązku alimentacyjnego. Z kolei doprowadzenie (poprzez zaniechanie w płatnościach świadczeń) do niemożności zaspokojenia potrzeb życiowych przez osobę uprawnioną do alimentów, jest przestępstwem kwalifikowanym z art.209 §1a kk przy czym uzupełnione jest dodatkowym znamieniem, którego nie było w treści art.209 §1 kk, tj. dla przypisania odpowiedzialności za przestępstwo niealimentacji z art.209 §1a kk zachodzi konieczność stwierdzenia, że łączna wysokość powstałych wskutek nie alimentacji zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo też stwierdzenia opóźnienia w płatności zaległego świadczenia innego niż okresowe, które wynosi co najmniej 3 miesiące.

W świetle powyższego konieczne jest ustalenie i wykazanie, że sprawca uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego. Należy w tym miejscu przytoczyć pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 07.11.2017 r. w sprawie II KK 211/17 (LEX 2417590) i zawarte w jego uzasadnieniu orzecznictwo i poglądy doktryny, że w pojęciu "uchyla się" zawarty jest zawsze negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do świadczenia - sprawca obowiązku tego nie wypełnia, gdyż go wypełnić nie chce lub lekceważy ten obowiązek. Musi to więc być zachowanie umyślne, w którym wyraża się szczególne nastawienie psychiczne sprawcy (element subiektywny), a z drugiej strony - stan uchylania się trwający przez określony dłuższy czas (element obiektywny). Zważyć bowiem należy, że ostatnia nowelizacja art.209 §1 kk, zrezygnowała jedynie ze znamienia „uporczywości” precyzując okres niealimentacji, pozostawiając obowiązek wykazania „uchylania się”.

W sprawie bezspornym jest, że na oskarżonym D. J. ciąży obowiązek łżenia na rzecz syna K. G. (1) jak i to, że oskarżony z zobowiązania alimentacyjnego nie wywiązywał się regularnie i w pełnej wysokości zasądzonych alimentów (w momencie wyrokowania oskarżony nadal posiadał dług alimentacyjny). Nie mniej, samo nieregulowanie przez oskarżonego alimentów w zarzucanym mu aktem oskarżenia okresie nie świadczy samo przez się, że od obowiązku alimentacyjnego względem syna się uchylał przy czym w czasie popełniania przez oskarżonego zarzucanego mu czynu, do dnia 31 maja 2017 roku uporczywie uchylał się od wypełnienia obowiązku alimentacyjnego, co stanowiło warunek przypisania mu odpowiedzialności karnej za przestępstwo niealimentacji.

Jak wcześniej wskazano, określony w art. 209 §1 kk delikt może być popełniony tylko umyślnie i to z zamiarem bezpośrednim. W pojęciu "uchyla się" zawarty jest zawsze negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do świadczenia, sprawiający, że nie dopełnia ona nałożonego na nią obowiązku, mimo że ma obiektywną możliwość jego wykonania. Sprawca obowiązku nie wypełnia, bo go wypełnić nie chce, lub lekceważy ten obowiązek (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 1996 r., sygn. akt II KRN 204/96, Prok. i Pr. 1996, nr 11, poz. 4). Obowiązek ten sprawca, musi mieć jednak możliwość realnie wykonać (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 maja 1995 r., sygn. akt III KRN 29/95, OSNKW 1995, nr 9-10, poz.64).

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego nie wynika, aby oskarżony uchylał się od łżenia na utrzymanie syna w rozumieniu kodeksu karnego. Oskarżonemu, jeżeli tylko podejmował zatrudnienie, potrącano z wynagrodzenia kwoty na poczet alimentów oraz długu alimentacyjnego. Z kolei przerwy w zatrudnieniu oskarżonego wynikały z sytuacji na rynku pracy oraz kwalifikacji zawodowych oskarżonego. Również sytuacja majątkowa oskarżonego w okresach braku zatrudnienia nie pozwalała mu na regulowanie zobowiązań alimentacyjnych. Zważyć przy tym należy, że postępowanie wszczęto wskutek zawiadomienia D. G. (2) (wskutek rady (...) w P.) – rodziny zastępczej dla K. G. (1) (jego babki), ponieważ jako taka nie może otrzymywać świadczeń z funduszu alimentacyjnego (pobiera środki na utrzymanie małoletniego jako rodzina zastępcza). Wg zawiadomienia przestępstwo to miało być popełnianie od 15 grudnia 2017 r.

W ocenie Sądu sposób regulowania przez oskarżonego zadłużenia alimentacyjnego wskazuje, że w zachowaniu oskarżonego nie sposób dopatrzeć się intencjonalności, a tym bardziej nieustępliwości i złej woli w nierealizowaniu analizowanego obowiązku. Na ocenę zachowania oskarżonego wpływ ma także fakt, że D. J., pod podjęciu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. reguluje swoje zobowiązania alimentacyjnie regularnie (poprzez potrącenia z wynagrodzenia, i to kwot rzędu 1000 zł z uwagi na zadłużenie alimentacyjne). Należy wskazać dodatkowo, że w zakresie zachowania oskarżonego sprzed nowelizacji przepisów to musiało ono dodatkowo być uporczywe, aby mógł on odpowiadać z art.209 §1 kk. Jest to o tyle znamienne, że za takie, zachowanie oskarżonego nie zostało uznane uprzednio i postępowanie karne w sprawie umorzono.

W realiach sprawy – zdaniem Sądu – nie zostało zatem wypełnione znamię uchylania się przez oskarżonego od obowiązku alimentacyjnego. W konsekwencji, Sąd orzekł jak w pkt. I wyroku.

W związku z uniewinnieniem oskarżonego Sąd, na podstawie wskazanego przepisu orzekł jak w pkt. III wyroku oraz zasądził koszty nieopłaconej obrony z urzędu w kwocie 619,92 złote.